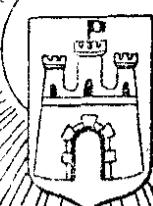

EL VINT

Desenari prota-veu de l'Associació "Minerva,
Defensor dels Interessos morals i materials d'Artà i sa comarca

Redacció i Administració

Quatre Cantons, 3 • Artà

Dels treballs publicats no són responsables els autors

No's tornen els originals

P R E U S

Espanya: Trimestre 0'75 Ptas.

Així . . . 3'00

Estranger . . . Doble

Se paga

a la

bastreta

Any II

Artà, (Mallorca) 13 de Octubre de 1918

Núm. 54

Aquests ciutadans...

Hem de donar la més cumplida enhorabona an al Ministre d'Abastiments Sr. Venosa per la justa defensa que dels agricultors de Mallorca, fa en el seu telegrama declarant lliure l'exportació dels porcs grassos, telegrama, que podrà esser tot lo esguerrat que se vulgui, però que, de fet, ha promut els bons efectes que creu o'ns, erar.

Tenia raó el Sr. Suau al dir, en la sessió del Ajuntament de Ciutat, que no s'havia prohibida l'exportació, però, que tengui en compte que el Sr. Llompart en la mateixa sessió, digué una gran veritat al senyalar el perill de que els pobles s'aixequin en contra de Ciutat, ja que, per altre part, no sabem veure quines obligacions li devien en concepte de capitalitat, perque, ¿que'n treuen els pobles, de Ciutat? Aquesta causa dàrgueix cap moviment, cap cosa fins i tot, que benefici als pobles? ¿Quina cultura, quines organitzacions hi ha, que dirigides des de Ciutat, estenguin les seues branques pels pobles, establint relacions, estenguent civilització? Com no sigui el bell exemple d'un Ajuntament desgavellat, d'una Diputació qui no fa res i d'una absorció política intolerable, no sé veure com deia, cap petit llaç d'unió entre Ciutat i els demés pobles de l'Illa. Ciutat és un poble gran, res més, i hei hagut poble que li van devant; el concepte de capitalitat encara l'ha de conquerir. Ai. 6 es la realitat.

No Porem quedar muts, devant una mida d'imperi revisió, devant mida tan equivocada, como es, el posposar l'alimentació i la vida dels pobles, a l'alimentació de Ciutat. No se tracta de mil pesetes, es un poc més de dos milions, la perduda que s'ocasionaria an els agricultors, si passas envant l'acord pres per la Junta Provincial de Subsistències a proposta del Ajuntament de Ciutat i com es massa sabut de tothom que l'engreix dels porcs, no es cap gran negoc, sinó que més tocs, es un medi d'estalvi del pobre convidat per pagar rendes, contribucions al Estat i al Municipi i altres contes molts d'elles de gèneros comprats barato a Ciutat, vist aquí que, no se pugui consentir de cap manera en que, l'Ajuntament de la Capital, trenqui abans d'hora les garrigues dels pobres convidats.

La tasse de vint pessetes, pel porcs

que necessita Ciutat, reperuteix per tota l'Illa, perque, els convidats, si han de venire a vint, no volorán comprar a mes de 18 o 19, ja que no pot esser l'establir dos preus, i els qui tenen comrat a 25 esperaran que la cosa se normalitzi, per donar sortina a les comrates fêtes, amb perjudici del convidat que heurà de mantenir l'ànimal uns dies més, sense cap benefici, que la fruita quant es madura, decau.

Aconès ja quin preu se vendrien a Barcelona? Probablement a preu alsat. De modo que, quant ve a la fi, l'únic que perté es el productor.

Si falten aliments a Ciutat, en té la culpa l'imperi revisió del Ajuntament el qual si no hagués volgut fer befa dels pobles, no s'hauria exposat en desaire del Ministre, com feia el Sr. Barceló i Mir.

Si voleu un tant ier cent de porcs al preu corrent, que les se quedin, i trobó en cas contrari, que militin les consecuències que t'oren esdevenir. Els pobles son desmanants i no falten bons administradors, amb prou caràcter per resoldre el problema que se presenta. T'ha de consumir el gènero a casa, i esce més gravetat que el delsous, els quals, degut a les exigències dels ciutadans han tinguat una minva considerable de producció.

Es recis que els pobles se possin en guarda i acu-lesquen als seus representants en Corts (que no són sols de Ciutat) i al Ministeri, perque no surtin perjudicats els seus interessos. ¿Que res presenten 600.000 kls. de porcs que necessita Ciutat, devora els 10 milions que s'exporten? L'Ajuntament de Ciutat no pot, en conciencia, persistir en el seu acord ja que de fer-ho s'exposa a no tenir porc de cap classe, i a les hores el mal seria de molta més conside-ración. Es hora que s'acabi, el creure que a Mallorca no hi ha res més que la capital. No som esclaus i en consecuència tenim dret a la vida.

LL. G.

JANC EL MÚSIC

(Segueix)

El criat del palau, aquest si qu'en tenia un de bon de veres, i el tocava qualc vegada per complaure a la cambrera.

En Janc s'acostava fins a la porta del rabost per mirar-se'l violí, quant aquest estava penjat a la paret d'enfront de la porta; contemplava cobidicis aquella cosa sagrada i li haguera perascat un pecat gros el tocar-lo tant so s... Pero, si pogués en que sols fos una vega a temir-lo en ses mans i mirar-s'el bel Sou coret tendre, amb aquest pensament s'omplia de goig.

Una vegada el rebost estava solitari. Els senyors del palau feia molt de temps que s'eren anats a fora. La casa estava deshabitada, el criat en aquella hora era a l'altra cap del pati.

En Janc mirava desde la porta oberta l'objecte de sos ensomnis. La lluna pegava de pié a la finestra del rabost reflectint en la paret sos raigs de plata.

A poc a poc arribaren aquests an el violí. Totes ses parts lluïen, lluïen tant, qu'en Janc no olia mirar-s'els. Amb aqueixa claredat se veia tot distintament els costats buits, les cordes, el mànec; les clavies semblaven lluernes en la nit de Sant Juan; damunt el violí hi penjava l'arquet, com un bastonet de plata. Allí Tot allò era molt bell... casi fantàstic!

En Janc mirava sempre cobidicis. Amb els colzós aplicats damunt sos genolls, mirava sempre... Ara el deturava la por, ara una força irresistible l'empenyia cap enuant. ¿Era tal volta una bruixaria?

Li semblava qu'el violí platejat amb els raigs lluminosos de la lluna s'acostava a ell. Si, era un deiiri. En aquell instant bufà l'vent i entre els murmuris de les fulles, sentia en Janc vibrar una veu que li deia:—Ara, Janc, no hi ha ningú dins el rabost, corre, Janc, corre.

La nit era clara, molt clara... Damunt els arbres del estany comensà a cantar el rossinyol, ara baixet, després més fort:—«Avant, apa, agafall!» Un mussol vell volà per damunt el cap del nin criant:—No, Janc, no l'toquis, no hi vagis!. . Però el mussol passà i les fulles seguiren sempre: «No hi ha ningú». El violí brillà de nou. El sobret se mogué a poc a poc i el rossinyol ciulà. «Avant, avant!» La caixa a bianca s'hi acostà... Ara se sentia l'alejar fatigós del nin —Va passar altre volta el inussol cridant: «No'l toquis». Els graots tornaren sanglotetjar en l'estany i acabaren tot d'una. El rossinyol aturà son cant i les fulles sos murmuris. La nit tornà més fosca.

Mentre tant en Janc s'acostà a poc a poc

S'ha posada a la venta l'obra dramàtica en 2 Actes i en vers

Aben-Amar

El producte íntegre de sa venta s'entregarà a l'hospital d'aquesta vila.

Demanau-la a la LLIBRERIA DE FERRER I SUREDA, Quatre Cantons, 3 i Plassa, 2

i la por el corprenà per momens. Amb penes respirava. Uu llam qu'atravessà l'espat, il·luminà la casa i a l'atotell de grapes amb el cap en l'aire, però el llamp s'apagà, la lluna s'amagà darrera els núvols, tot quedà fosc.

Al punt se sentí un só trist i fuix com si haguassin feride ses cordes i totduna una veu d'homo sortit de l'angul.

—¿Qui es?... En Janic atura sa fadiosa respiració, però la veu repeteix: —¿Qui es, diç?

S'encén un llum i... oh Deu! se senten tocs, crits, llàgrimes, per caritat! Els llauds dels cans, els llums qui corren, veus, renou en tota la casa....

(Acabard)

Avicultura

De la Alimentació en el terren científic

Molts creuen que en qüestió de la alimentació, tot estriba en que sia barato i prescindeix en per complet de la part principal, de lo més important; de lo únic práctic i racional. No devem de cap manera donar a les gallines a quella alimentació que mos surti més econòmica, solament porque mos coste de moment menys dobbés que un'altra; sinó que lo príncip que han de estudiar es el component de les sustances i veure la relació nutritiva que elles tenen.

Molts de fracassos en qüestions avícolas venen de l'ignorància completa de lo que es avicultura; i no ne refresc a n'els pagesos que tenen gallines amollades per dins sa clasta de sa possessió sense saber lo que costen i lo que conen, sino an aquelles persones d'estudi que per haver llegit un llibre d'avicultura d'aquests ponderadissos de la posta de gallines escrit per qualche profà, o haver vist una Granja avícola, s'entusiasmaren i s'implovisaren avícultors sense tenir un egut estudi de Zootècnia i un verdader coneixement de lo més esencial en l'indústria avícola.

Es de capitalísima importància per l'avicultor el problema de l'alimentació; Es sa clau que regula ses funcions de s'animal i li dona vigor activitat, carn, grasses, i fà que responga a tu o més treballs i treinats; i segons sa comestibilitat i els aliments que donarem a les gallines elles respondràn si son adequats, i tallaran si los dau tractaments inadequats a n'el fi que persegueixen.

A medira que un va estar nant s'organisme animal i ses sustances nutritives que contenen els grans segó i residus sa proporció i qualitat que tenen ses materies proteïques, els hidrocarburos, ses grasses i olis, no estranya que tants han fracassat perque

intentaven manetjá una màquina (la gallina) que desconeixen en les seves funcions i mecanisme i moltes vegades se persegula un fi amb un tractament completament contrari, i per donar vigor a s'animal, se li donava substàncies en que predominaren (ses) materies hidrocarburantes, ses grasses i els olis, i se donaven per engraxar ses que predominaven en materies, roté ques.

Hi ha substàncies o aliments que per si sols contenen sia proteïna i els hidrocarburs, grasses i olis, amb una relació nutritiva perfecta, com son el girasols, sa civada, es blat, però moltes vegades per qüestions econòmiques o per obtenir una, roba o rasa o per nivellà segons volguem obtenir grasses i carn o ous, o ses ques coses amb una vegada, mos convé mesclar-ho.

No tractaré aquí d'una manera estensa la qüestió de l'alimentació, ni la forma com s'ha de fer per determinar la relació nutritiva de cada una de ses substàncies que volguem triar per mesclar i conar a ses gallines, perque considero que per molts resultaria latós i desxerien de llevir ho i adanés, que no tendrèn a la mà cap taula de composició química de les llevós i residus empleats per la alimentació de les gallines, però estic disposat a dar mes detalls a tots aquells lectors de LLEVANT, que els interessi protun isars's estudi de tal rama de la indústria avícola.

Sols me limitaré a carvos un plà alimentici a n'el qual podreu subjectar ses vostres gallines encare que les crieu amb un sistema semi-intensiu o sia tençades dins un galiné que tengui un parc i que no puguin per lo tant sortir d'aquell parc i cercar res pel camp.

La gallina no deu haver de viure sols de gra, sinó que necessita, i viure i procurar molt, una alimentació comesta de grans, segó o fermes, substàncies animals i verdures, i que tot això tengui una relació nutritiva de 1:4 a 1:5 o sia una part de proteïna per quatre o cinc de materies no azoades.

En tot aliment comestible aqueixa relació deu esser tal que els efectes de sa proteïna no precombinin damunt els d'els elements no azoades, ni es d'aquests damunt aquell.

S'ordi, es blat de les Indies i es blat, engreixen molt, i per predominar en aquells grans els hidrocarburs i ses grasses, però nutreixen poc, es dir criden l'animal totjo i sense vigor. Sa civada ses faves i essago de blat, contenen molta matèria nitrogenada i no azoada, i, tot i això, estimulen l'organisme fomentant sa seva activitat però no engreixen i un excés de tals aliments manten la l'animal vigorós, però detenirà el que engreixà i el seu creixement.

D'aquí se desprèn sa necessitat de cercar aliments en els quals els seus components mutuament i els seus efectes estan en lo que se diu s'equilibri orgànic.

El pla que vos don, amables lectors de

LLEVANT, es el seguent, i en el qual vos determinaré la relació nutritiva de cada un d'ells, i que podeu donar a les gallines vostres, alternant a fi de que no les canvi el menjá sempre lo mateix.

Dilluns sa 1.ª fórmula, dimarts sa 2.ª, dimecres sa 3.ª, dijous sa 1.ª i així successivament.

PRIMERA FÓRMULA:

Civada	1:57
Segó de blat de les Indies	1:8'6
Farina de peix sec	1:1'0
Patates seques	1:4'2

SEGONA FÓRMULA:

Blat	1:5'3
Farina d'ordi sense cendre	1:5'5
Ossos frescs triturats	1:2'9
Col farratjera	1:4'0

TERCERA FÓRMULA:

Blat de les Indies	1:7'1
Segó de blat	1:3'8
Llet de vaca	1:3'2
Aufaus (alfalfa)	1:2'2

Això es la alimentació que dona les meues gallines ponedores, que viven sanes, vigoroses, be de carn i fent molt d'ous, si be no puc gofi res, degut a la tasa i el privar-nos a nosaltres productors de pode du o enviar els ous al mercat de Barcelona i aquest privat i tolerar s'esportació dels productes avícols; però això es accidental i hem de creure que prest acabarà.

Convé al agricultor criar pollets per medi de l'incubació artificial?

En el moment més en tractarem. Per avui, Deu vos guarir i don salut.

(L'amo de sa Clasta)

COMENTARI: Escrit el present article m'enter de que el Ministre de Abastiments priva el que donem a n'el bestiar, blat, ja hu val. Ell al instant noltros pagesos no serém senyors de dur es corbatí o es jaquet d'es color que voldrem. Quedarem sense una màquina de lluitat.

En vers de donar blat, com vos aconsei en la 2.ª fórmula, donau un altra gra que tengui poc més o menos la mateixa relació nutritiva que jo també hu faré, per no esser mal criat.

Però dic jo. ¿Qué es lo que havem de donar als porcelhins quant comensem a menjá si no los podem donar blat?

El blat de les Indies va mes ca que el blat i per lo tant no mos convé, a no ser, que per una cortera de blat mos don el Ministre, una cortera de blat de les Indies pero com ehi ha una diferència de 1:50 pesetes segons la relació del mercat d'Inca que du La Almudaina de dia 4 d'Octubre, es casi segur que se limitarán tant sols a dir: No deu blat, i no voldrán sobre res pus.

Ja hu val en ses Subsistencies, i lo més mal, es que no veim encare senyors de pronta solució, sino que com mes vā, mes vela.

Ses disposicions, de sa Junta provincial de Subsistencies, han de ser justes i estudiades an es terren práctic de ses industries agrícoles i pecuaries. Si son injustes resulten contra productors i destrueixen ses industries, i una vega da destruïda, vendrà s'esquesdat.

Crec que els assesors de sa Junta de Subsistencies tenen ratió, i aprovar les conclusions que la reunió de la Federació Agrícola Balear va formular dia 29 del mes passat, amb assistència dels batles rurals.

(L'amo de sa Clasta)

PERDIGONADES

Quant se forma l'actual govern, va pa-

reix que els homes qui entraren en la seva constitució, havien deixat les seves concupiscències, havien espolsat les seves lletjures, per entrar amb l'ànima ben neta, dins el camí de la reconstitució. Això pareixia, però el temps, aquest gran factor del pobles, s'ha cuidat de demostrar no esser veritat. Hi ha hagut ministre, per cert el del lluitatge més pur, qui ha volgut ennegrir l'Espanya, però no tengué en compte que l'aigua renta i que si un mateix no l'aprofitava, vè l'inspecció sanitaria i... neteja; vull dir amb això, que a l'Alba l'hi ha passat com a aquells animalets qui sa brutor les se menja (i perdonin l'expressió) que el temps ha pogut més que les modernes corrents i s'ha consumit, d'hi haurà altre descuidat qui i seguesqui?

Trob que 'ls pobles se mouen poc per la defensa dels seus interessos; costa molt el despertar Mallorca, aló de, ja ho farà un altre està dins el moll dels ossos dels nostres conredors. Ara amb els porcs, no sabem que ningú hagi telegrafiat al Ministre en sentit contrari al de l'Ajuntament de Ciutat. Es necessari que a la primera reunió de pegersos s'acordi que qualsavol cosa que torni passar, tots, a una associació, ajuntaments etz. e la manera més ràpida i protestin amb forsa, sense perjudici de cursar la corresponent instància.

Estam per acabar l'any i no sabem que l'Ajuntament s'hagi i reocupat i oport molt, del repartiment i per utilitzats i ja no hi ha temps per reformar lo que ho necessita; com podrà esser fer baixes raonades sense un estudi ben fonamentat?

COSME

CRÒNICA DE CA-NOSTRA

METEOROLOGIA.—Durant aquesta darrera decena el temps es estat molt variat, ha plougit uns quants dies fortes ruixades i durant tres ha fet un vent tempestaós. Han estat pocs els dies de bon sol i la calor es estada molt variable, des dels 13° a l'ombra fins al 21°.

AGRICULTURA.—Aprofitant la bona saó dels camps tot-hom s'ha donat a llaurar i sembrar de bon de veres. Les oliveres se son espolsades molt amb la ventada i son moltes les possessions qu'han posat tancades i ja gisquen la major part dels truis de les tafones fent el terró. L'oliva no se presenta malament.

PORCS.—Les jijques se son acabades casi d'un cop. Entre l'ago i les ventades se son esvides de bona manera per això i suposat quel menjar que s'ha de comprar va a tan alt preu son molts els qui han frissat de vendre els porcs. Aquells anaven ja a 26 i més pessetes però a conseqüència de l'endemesa que nos han fet els ciutadans, han pegada una reculada i se paguen avui a 22 i a 23 pts. s'arrova. Deu n'hi donar els demés anys s'han venuts més barato. Enguany qui tendrà porc tendrà pessetes.

DESGRACIA.—Diumenge passat en Julià Serra fill d'en Serra Sabater de na Saurina, jugant amb altres atlets tengué la desgracia de magullar-se tres dits a una mà i dos a l'altra, haguéndolos-hi d'escapsar fins al nuu. Es una desgracia que sentim fondament.

SORTIDA.—Ha sortit ja cap a Barcelona amb sa senyora esposa D. Enric Gabiano, tapeta de passar aquí tota la temporada estival

amb ses respectives famílies

ESTAT SANITARI.—Segons notícies en general l'estat sanitari de Mallorca segueix ja el camí del restant d'Espanya que té caràcter de gravedat. Fins a Capdepera hi ha atacs de la malaïda malaltia qu'ha dut el terror entre noltros. Però, gracies a Deu dins la vila d'Artà fins ara no s'ha registrat cap cas. El qui pot, no permeti que s'acosti voste tant terrible.

ALERTA.—Hi ha veinats de Sa Granja que se queixen dels porcs de per allà que dia riament arregussen les seves solades de figues. Ja's molt que un no puga tenir segur ni fins lo seu. Convé qu'el Celador hi fassa colca pas-sadeta.

PRESUPOST.—A la Casa de la vila s'està arrelglant aquests dics el pressupost per l'any qui ve. Hem de creure que així la Comissió com el seu honorable President s'hi esmiraran ferm i el teran així com requereixen les actuals circumstàncies. A h de que'l públic el conegui i el pugui estudiar amb tota detenció, una volta aprovat el publicarem damunt LLEVANT.

ESPECTACLES.—Desde el dissapte passat, en el Teatre Principal quedá inaugurada la temporada de Cine.

També hi ha funció setmanalment per uns quants aficionats en el Teatre de Can Mas.

BENVENGUDA.—Se troba entre noltros per uns quants dies el nostre bon amic i collaborador D. Daniel Cano, jove telegrafista resident actualment a Barcelona. Sia benvenut.

CASAMENT.—A Santa Margalida sa casá la setmana passada l'amor Juan Riera (a) «Justen», viudo de na Maria Randa, amb sa madona de sa tonua d'aquella població. Sia enhorabuena.

NAIXENCES.—D. Margalida Blanes Blanes esposa del nostre amic D. Francesc Blanes ha donat a llum recentment una nineta. Sia enhorabuena a sos pares i demés familia.

AUSENCIA.—S'es hagut d'ausentar precipitadament d'aquí D. Lluís Despuig, per la mort de la seua cunyada D. Maria Descallar i Montis de Truyols. Rebiga el nostre condol.

DE CAPDEPERA

Moviment del Port

ENTRADES

Han entrat durant el més de Setembre:
Dia 13.—El llaut «Rafael» de Bna. amb abones.

.. 28.—El Xibec «Corazón» de Jesús de Bna. amb id.

SORTIDES

Han sortit durant el mes:
Dia 6.—El llaut «Santíssima Trinidad» amb postetes cap a Valencia.

Dia 20.—El «San José» amb metro cap a Castelló.

Dia 28.—El «Isabel María» amb reims cap a Ciutadella.

Dia 28.—El «S. Francisco» amb reims cap a Ciutadella.

Dia 30.—El «Isabel María» amb id. cap a id.

Moviment de població

DIFUNTS

Setembre 6.—Sebastià Fullana Esplugas de 66

anys de vellesa.

NAIXEMENTS

Setembre 2.—Climent Fraquer Siquier
" 1.—Antonina Torrens Juan
" 18.—Catalina Genovart Carrío
" 22.—Pere Foster Pastor
" 24.—Pere Font Pastor
" 26.—Margalida Blanes morós

Total 6

Dins Calagat s'ha afonat el lladre «La Unión» matricula de Ciutadella; venia de Son Servera i se dirigia a Menorca carregat de reims, se li rompe una amarra i s'estretia.

La tripulació se va salvá tota.

REGISTRE

NAIXEMENTS

Octubre 6.—Int. Ramona Blanes Blanes.

DIFUNTS GRANS

Octubre 4.—Jeroni Juan Sureda (a) Quech, casat de 78 anys a causa de bronquitis crònica.

AVIS

Personra d'original deixam de publicar *Rerum Novarum*

AGENT CORRESPONSAL DE LLEVANT EN SUB-AMÉRICA

• Llorens M. Joy Pastor •

Jujay, 1128

BUENOS-AIRES

Cals Bona y Barato

se ven a n'es

Form Núm de SE RESCOL

a cinc pessetes sa carretada

